

EMAS

EU rendelet a környezetvédelmi vezetésről

Kiadja a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

*Tervezés és nyomdai kivitelezés: Sásdi Kiadó és Nyomda Kft.
Felelős vezető: Sásdi Zoltán*

Illusztráció: Tréfás Hajnalka

Budapest, 2005

EMAS – EU rendelet a környezetvédelmi vezetésről

Az Európai Unió EMAS rendeletét (Eco-Management and Audit Scheme – környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer) 1993-ban fogadták el, majd 2001-ben átdolgozták. A rendszer célja, hogy arra ösztönözze a vállalatokat és más szervezeteket, hogy önkéntes alapon módszeres és jól-szervezett lépéseket tegyenek környezeti teljesítményük javítása érdekében. Miután egy független harmadik fél, a környezetvédelmi hitelesítő igazolja, hogy a vállalat megfelel az összes követelménynek, az bekerülhet az EMAS nyilvántartásba, és használhatja az EMAS logót, mint a környezetvédelmi szempontból biztonságos szállítók és partnerek jelölését.

Az EMAS minden vállalat és szervezet számára elérhető, amely jelentős környezeti hatást fejt ki és elkötelezi magát környezeti teljesítményének javítása mellett.

Az ISO (International Standard Organisation – Nemzetközi Szabványügyi Szervezet) környezetközpontú irányítási rendszerek szabványát, az EN ISO 14001-et a szervezetek 1996 óta világszerte alkalmazzák. Az ISO-szabvány általánosságban nagyon hasonlít az EMAS-ra, de a követelményei kevésbé szigorúak. Az EMAS-ba – annak 2001-es átdolgozását követően – beépítették az EN ISO 14001 környezetközpontú irányítási

rendszer követelményeit (EN ISO 14001, 4. rész), és így megkönnyítették azoknak a szervezeteknek a munkáját, amelyek az EMAS-nak és az EN ISO 14001-nek egyaránt meg kívánják felelni.

Az EMAS követelményeinek a betartásával a szervezetek az EN ISO 14001-nek megfelelő, hitelesíthető környezetvédelmi vezetési rendszert hozhatnak létre.

Ki vehet részt az EMAS-ban?

Az EMAS a köz- és magánszféra bármely szervezete előtt nyitva áll, amely célul tűzi ki, hogy javítsa környezeti teljesítményét. Az EMAS az Európai Unió mind a 25 tagállamára, az Európai Gazdasági Térségre (Norvégia, Izland és Liechtenstein), valamint az uniós tagságra pályázó tagjelölt országokra (Horvátország, Bulgária, Románia és Törökország) érvényes. Az EMAS könnyen bevezethető a kis- és középvállalkozásoknál (KKV-k), még kis pénzügyi és emberi erőforrással, illetve korlátozott szakmai támogatással rendelkező cégeknél is. A nagy, több telephellyel rendelkező szervezetek uniós-szerte az összes ágazatban élvezhetik az egységes EMAS nyújtotta előnyöket. Az EMAS a helyi hatóságoknak is segíthet a környezetvédelmi tevékenységek és követelmények korszerűsítésében, pl. a közigazgatás, az építésügy, az egészségügy és az oktatásügy területén.

ÉN, ÉS AZ IT LÁTHATÓ KISMÉRETŰ CSALÁDI
VÁLLALKOZÁS SZERETNÉNK RÉSZT VENNI
EBBEN AZ EMAS - MICSODA'BAN...

Az EMAS jellemzői

Az EMAS keretében folytatott környezetvédelmi vezetés számos alapelemet tartalmaz:

- előzetes környezeti állapotfelmérést kell végezni;
- minden évben javítani kell környezeti teljesítményt, a jogi előírásokon túlmutatóan;
- környezeti politika, célok és célkitűzések formájában meg kell határozni a környezetvédelmi törekvések szintjét;
- éves környezetvédelmi nyilatkozatot kell közzétenni, amely a vezetési rendszer és a vállalat cselekvési terveiben foglalt tevékenységek szerint mutatja be a vállalat környezeti hatásait és teljesítményét;
- az alkalmazottakat aktívan be kell vonni a környezetvédelmi vezetést célzó intézkedésekbe.

Az EMAS csak a keretrendszert hozza létre a környezetvédelmi vezetés számára, de nem rögzíti a környezeti teljesítmény elérendő szintjét. Az EMAS nem helyettesít más jogszabályokat és műszaki szabványokat, amelyeket minimális követelményként továbbra is teljesíteni kell.

Az EMAS nem vonatkozik a munkahelyi egészség-, és biztonságvédelemmel kapcsolatos kérdésekre, de a vezetési rendszert alkalmazó vállalatok munkahelyi biztonsági-, és egészségvédelmi kérdésekkel is foglalkozhatnak, és ezeket az EMAS-ra és a munkahelyi egészségvédelmi követelményekre egyaránt érvényes cselekvési tervekben és útmutatásokban kezelhetik. Ennek egyik oka az, hogy a környezetvédelem, valamint az egészség-, és biztonságvédelem gyakran összekapcsolódnak, és az alkalmazottak a munkahelyi egészségvédelmi kérdéseket gyakran a környezetvédelmi vezetésre irányuló intézkedések részévé kívánják tenni.

Az EN ISO 14001 és az EMAS közötti különbségek

Az EN ISO 14001 és az EMAS sok közös vonással rendelkeznek, egyes kulcsterületeken azonban eltérnek egymástól. Fontos, hogy ismerjük azokat a különbségeket, amelyek alapján ki tudjuk választani a céljainkhoz és vállalati kultúránkhoz leginkább illeszkedő rendszert, hogy mind a környezet, mind a piac szempontjából a legjobb eredményeket érhessük el.

Az EN ISO 14001 és az EMAS közötti különbségek:

- Az EMAS szerint kötelező az előzetes környezeti állapotfelmérés – az EN ISO 14001 szerint ez az állapotfelmérés csak ajánlott.
- Az EMAS környezetvédelmi nyilatkozat közzétételét írja elő – az EN ISO 14001 nem ír elő ilyet.
- Az EMAS keretében a tényleges környezeti teljesítményt mind a belső környezeti audit/ellenőrzés, mind a felső vezetés által végzett állapotfelmérés során értékelni kell – az EN ISO 14001 keretében csak azt kell értékelnie, hogy működik-e a rendszer.
- Az EMAS keretében a beszállítóknak és a vállalati dolgozóknak a szerződésükkel kapcsolatban be kell tartaniuk a vállalat környezetvédelmi politikáját – az EN ISO 14001 szerint a beszállítóknak csak ismerniük kell a vállalat környezetvédelmi politikáját.
- Az EMAS keretében minden évben bizonyítani kell, hogy mérhető környezetvédelmi javulás állt be, – ezzel szemben az EN ISO 14001 „csak” folyamatos javulást és a szennyezés megelőzését írja elő.

Miért éppen az EMAS?

Az EMAS rendszert jelenleg működtető vállalatok belső szempontból és az új külső lehetőségek-ből adódóan egyaránt nyertek a rendszerrel. Az EMAS bevezetésével a vállalatok – konkrét helyzetüktől függően – számos előnyre tesznek szert. Ezért elengedhetetlen, hogy a vállalatok maguk mérjék fel azokat a konkrét előnyöket, amelyeket az EMAS alkalmazásával elérhetnek, és hogy hogyan kívánják ezeket kihasználni.

A környezetvédelmi nyilatkozat, valamint a vevőkkel, a beszállítókkal és a nyilvánossággal folytatott párbeszéd sok vállalat piaci pozícióját és a róluk kialakított általános képet javította. Azáltal, hogy a vállalat környezetvédelmi vezetési rendszert vezet be, és munkáját külső szakértővel hagyatja jóvá, növeli hitelességét, és javítja a vevőkhöz, a beszállítókhöz, a lakókörnyezetéhez és a hatóságokhoz fűződő kapcsolatát.

Az EMAS a vállalaton belül nagyszerű lehetőséget kínál arra, hogy az erőforrások optimalizálása révén csökkentsék a termelési költségeket. Több vállalat tapasztalta továbbá azt is, hogy az EMAS – és annak vezetési elvei – lehetőséget teremtettek a már meglévő vezetési rendszerek javítására is.

„Kétségtelen, hogy az ipar felelősséggel tartozik a környezetért, hiszen ez létfontosságú az üzleti élet szempontjából. A környezetvédelmi vezetést ezért mi befektetésnek, nem pedig költségnek tekintjük.”

„Környezetvédelmi vezetés – ki engedheti meg magának, hogy nem alkalmazza?” „Meggyőződése, hogy a jövőben a vevők nagy figyelmet fognak fordítani a vállalatok környezettel szemben tanúsított magatartásának. A vállalat környezeti teljesítménye akár feltételévé válhat annak, hogy valamely vállalat egyáltalán működhessen a piaci versenyben.”

„Az egyik jó eredmény az, hogy világosan és józanul tudunk kommunikálni a bennünket körülvevő társadalommal, és bármely kérdést meg tudunk válaszolni, amely a döntéseink okaira irányul. Ez egy olyan erősség, amely megalapozza a tiszteletet és a jó hírnevet.”

„Nem akarunk radikális környezetvédők lenni, és már kezdettől fogva úgy döntöttünk, hogy környezetvédelmi munkánknak elsősorban az érzékeny és fontos feladatokra kell irányulnia. De annak ellenére, hogy bár a környezetre összpontosítottunk, az EMAS segítségével elért javulások gazdasági megtakarításokat is eredményeztek.”

„Az EMAS-t alkalmazó vállalatok irányítása gyakran sokkal kifizetődőbb és eredményesebb. Jobb az alapja a közös párbeszédnek, ha a vállalat jól működő környezetvédelmi rendszert működtet, a vonatkozó környezeti adatokat nyilvántartja, és alaposan mérlegeli jövőbeni kezdeményezéseit.”

Az EMAS előnyei

Lehetséges külső előnyök:

- Jelentősen javul a vállalat hitele a vevőknél, egy harmadik fél által végzett hitelesítés alapján
- Az a benyomás alakul ki a vállalatról, hogy gondot fordít a megelőzésre és az élen járók közé tartozik
- Javul a vállalat hírneve és a róla kialakult kép
- Javul a piaci pozíció és a meglévő vevők könnyebben megtarthatók
- Vonzóvá válik más, illetve új vevői csoportok szemében
- Fokozott együttműködés a beszállítókkal és vevőkkel
- A környezeti teljesítmény jobb dokumentálása
- Jobb együttműködés a környezetvédelmi felügyelőségekkel

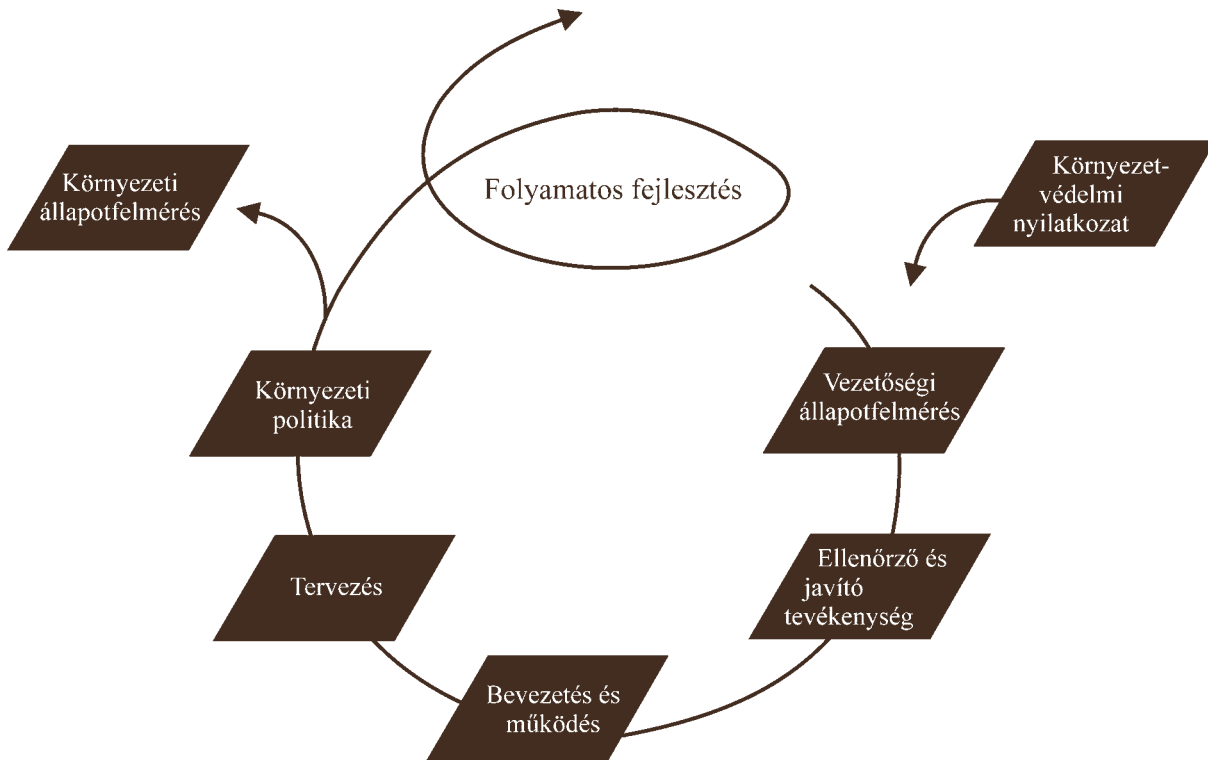
Lehetséges belső előnyök:

- Jobb energia,- és nyersanyag-gazdálkodás
- Csökkennek a hulladék ártalmatlanításával, a szennyvíz-elvezetéssel, a környezetvédelmi adókkal és a környezeti szennyezések felszámolásával kapcsolatos költségek
- Következetes stratégia a környezeti kihívások kezelésére
- Összehangolható a munkahelyi egészség-, és biztonságvédelem kezelésével, illetve a munkakörnyezettel kapcsolatos egyéb intézkedésekkel
- Nő a lehetőség az alkalmazottak bevonására és elkötelezettségük növelésére a közös környezetvédelmi feladatokon keresztül.
- Vonzóvá válik a fejlődéshez és a változashoz pozitívan hozzáálló munkaerő számára
- Egészségesebb munkahely teremthető, és ezáltal csökkenthetők a megbetegedések miatti hiányzásokból eredő költségek

ASSZONY! ASSZONY! HOZD MAJN KI
A LÁDAFIÁ'BÓL A KÖRNYEZETI KIHÍVA'SOKRA
VONATKOZÓ KÖVETKEZETES STRATÉGIÁT!!

Hogyan működik az EMAS?

1. ábra

Az EMAS követelményeinek a teljesítéséhez a következő hat alkotóelem előkészítésére, bevezetésére és fenntartására van szükség.

1) Előzetes környezeti állapotfelmérés, amely öt pontból áll:

- a vállalat által betartandó jogszabályi követelmények és más környezetvédelmi rendelkezések felmérése;
- valamennyi jelentős környezeti hatással járó környezeti tényező meghatározása (számszerűsítetten és minőségi módon);
- a környezeti hatás jelentőségének értékelésére szolgáló szempontok meghatározása és leírása – a szempontoknak elérhetőeknek kell lenniük a nyilvánosság számára;
- minden jelenlegi környezetvédelmi vezetési gyakorlat és eljárás megvizsgálása;
- a korábbi események vizsgálatából kapott visszajelzések értékelése.

Ha a vállalat dokumentumokkal képes igazolni, hogy már elvégezte a fenti öt pontban meghatározott feladatot, akkor ezt nem kell megismételnie.

A munka indulhat az alapanyagokra/kibocsátásokra vonatkozó adatok meghatározásával, amely lehetővé teszi a vállalat erőforrás-felhasználásának és szennyezés-kibocsátásának átfogó felmérését. A termelő vállalatok esetében célszerű lehet folyamatára készítése is, amely a fogyasztást és a kibocsátást a konkrét eljárásokhoz rendeli hozzá. Szolgáltató vállalatok esetében célszerű lehet az üzleti tevékenységek felsorolása, és a fogyasztás és kibocsátás egyes üzleti tevékenységekhez való hozzárendelése.

A környezeti tényezők meghatározása, egyaránt ki kell hogy térjen a tevékenységekre, a termékekre és a szolgáltatások közvetlen és közvetett tényezőire is. A közvetett tényezők olyan tényezők, amelyeket a vállalat nem tud teljes mértékben ellenőrizni, például olyan termékhez kapcsolódó tényezők, mint a szállítás, a felhasználás és az ártalmatlanítás, valamint a szállítók környezeti teljesítménye. Mérlegelni kell, hogy a vállalat milyen mértékben képes befolyásolni ezeket a tényezőket, és hogyan tudna közreműködni e hatások csökkentésében.

MOST AKKOR MAGA SZERINT EZT JELENTŐS KÖRNYEZETI HATÁSNAK ÍRJUK BE?

2) Környezeti politika

A környezeti politika a környezetvédelmi kérdésekhez való hozzáállásról, az azzal kapcsolatos célkitűzésekről és prioritásokról szól. A környezeti politika arra kötelezi a vállalatot, hogy éves szinten javulást érjen el a környezeti tényezőkben, betartsa a jogszabályi követelményeket, és biztosítsa az alkalmazottak aktív részvételét és képzsét.

A vállalati környezeti politika kidolgozásakor az üzletpolitika meghatározásánál alkalmazott gyakorlatból kell kiindulni. Célszerű lehet ötletet meríteni más vállalatok által követett környezet-

védelmi politikákból is, de ne másoljuk ezeket. A vállalata által folytatott környezeti politikának a vállalat specifikus termelési, és környezeti tényezőkre, valamint az általa forgalomba hozott termékekre kell épülnie.

3) Célok, célkitűzések és cselekvési terv

A környezeti politika kidolgozását követően meg kell határozni azokat a konkrét célokat és célkitűzéseket, amelyek a jelentős környezeti tényezők kívánt javulásához kapcsolódnak. Néhány kiválasztott területre kell összpontosítani, és a meghatározott határidőn belül mérhető fejlesztési célokat kell kitűzni. Ki kell választani azokat a mutatókat is, amelyek lehetővé teszik a célkitűzések elérésének nyomon követését. A célkitűzések ambiciózusak, de ugyanakkor reálisak, érthetőek, és ösztönzők legyenek.

A környezeti cselekvési terv olyan ütemterv, amelynek alapján elindulnak a fejlesztések, és amely biztosítja, hogy a vállalat elérje célkitűzéseit. A vállalatnak ki kell jelölnie azt a személyt, aki az ütemterv határidőnek megfelelő végrehajtásáért felel.

4) Bevezetés és működés

Készíteni kell egy környezeti kézikönyvet, amely tartalmazza az eljárásokat és az utasításokat, azaz irányelveket rögzít a környezeti munka végrehajtása tekintetében, és amely biztosítja, hogy mindenkinek eljussanak a számára fontos információk, és mindenki ismerje a rendszeren belüli feladatait. Az eljárások és az utasítások biztosítják a mindennapos környezeti munkával összefüggő felelősség megosztását és a munka elvégzési módjának megfelelő leírását. Az eljárások például a jogszabályi követelmények betartásával, a személyzet képzésével, a külső kommunikációval és a környezeti mérésekkel lehetnek kapcsolatosak. Az eljárások célja, hogy a környezeti feladatok beépüljenek a vállalat napi működésébe, és a teljes személyzet bevonásával állandó folyamattá váljanak. Az eljárásoknak csak egy része érinti az összes alkalmazottat; ezekről kis füzetekben lehet tájékoztatást adni.

A vezetési rendszert olyan eszköznek kell tekinteni, amelyet a vállalat a környezetvédelmi politikájának megvalósítására használhat fel, és azt a vállalat számára „testreszabottan” kell kialakítani.

A vállalat vezetésének a következő kérdéseket kell feltennie:

1. Hogyan dolgozunk jelenleg?
2. A jövőben is így kívánunk dolgozni?
3. Megfelelünk-e az EMAS követelményeinek?
4. Tudjuk-e dokumentálni a szabályok betartását – sor került-e a gyakorlatok leírására?
5. Milyen változtatásokat akarunk megvalósítani, ha szükséges?

Ha a jogszabályi követelményeknek megfelelő szokásos munkafolyamatok már jól működnek, akkor nem kell mindent előlről kezdenie.

5) Ellenőrzés, javító intézkedés, állapotfelmérés a felső vezetés által

Gondoskodni kell a környezeti szempontok folyamatos nyomon követéséről, a legfőbb paraméterek mérésének biztosításával, valamint szabálytalanság vagy hiba esetén követendő rutineljárásokról.

Mindezen túlmenően, rendszeres környezetvédelmi állapotfelméréseket kell végrehajtani, amelynek során ellenőrizni kell, hogy működik-e a teljes környezetvédelmi vezetési rendszer, és általa eléri-e a vállalat a környezetvédelmi célkitűzéseit, és hogy, a működési feladatok és az elindított projektek a terveknek megfelelően folynak-e.

Emellett értékelni kell azt is, hogy a vezetési feladatok és felelősségek megfelelően működnek-e.

A gondos előkészítés, a képzés és az ellenőrző listák megkönnyítik a környezetvédelmi állapotfelmérést. Érdemes összegyűjteni más audit/ellenőrzési feladatok végzése során szerzett gyakorlatokat, felhasználni az ellenőrök működésével kapcsolatos tapasztalatokat és módszereket. A környezeti ellenőrök a környezetvédelmi vezetési rendszer kulcsszereplői, akiket nagy gonddal kell kiválasztani.

A felső vezetésnek rendszeresen, éves gyakorisággal át kell vizsgálnia a környezetvédelmi vezetési rendszert, és értékelnie kell, hogy a rendszer a vállalat szempontjából továbbra is megfelelően működik-e, vagy esetleg másképpen kell csinálni a dolgokat.

6) Környezetvédelmi nyilatkozat

A környezetvédelmi nyilatkozat a vállalat környezetvédelmi jelentése, biztosítani kell a nyilvánosság hozzáférését. A nyilatkozat ismerteti a vállalat környezetvédelmi politikáját és célkitűzéseit, a legjelentősebb környezeti hatásokat, a vállalat által a környezeti hatások minimalizálása érdekében tett erőfeszítéseit, az elért eredményeket és a környezetvédelmi munka szervezését.

Az EMAS-szal való munkánál elengedhetetlen a gondos felkészülés. Az előkészítő folyamat egyik célja a várható előnyök és eredmények meghatározása.

Az alábbiakban ismertetjük azokat a kérdéseket, amelyeket az EMAS-ra való felkészülés érdekében érdemes feltenni magunknak.

Milyen eredményeket akarunk elérni az EMAS-szal?

A vezetésnek el kell döntenie, hogy a vállalat miért kíván az EMAS-szal dolgozni, és mit szeretne elérni általa. Ez a kérdés megvitatható a vezetői üléseken vagy szemináriumokon, amelyek nyitottak annak megvitatására, hogy melyek az előnyök és a hátrányok, melyek a hasznok, milyen lehetőségek és milyen bizonytalanságok vannak, melyek a legfontosabb aggályok és milyen nagyobb problémák merülhetnek fel. Le kell írni a kitűzött célokat és a kívánt eredményeket. Érdemes számszerűsíteni a megcélzott eredményeket – ez megkönnyíti a siker értékelését, és egyszerűbbé teszi az ellenőrzést is.

„Szeretnénk megmutatni, hogy aktívan dolgozunk a környezetvédelmi vezetéssel, és a jogszabályi követelményeken is túlmutató felelősséget vállalunk.”

Mit vár tőlünk a bennünket körülvevő világ?

Mit várnak tőlünk környezeti kérdésekben a vevőink, szállítóink, a tulajdonosok, stb.? Néhány partnerünk maga is bevezette már az EMAS-t? Annak eldöntéséhez, hogy érdemes-e bevezetni az EMAS-t, fontos ismerni az üzletfelek, a környezet elvárásait – és a későbbiekben folytatni kell a környezeti kérdésekről folyó párbeszédet. Kérnek-e tájékoztatást a jelenlegi környezeti munkáról – és hogyan járulhatnak hozzá környezet érdekében végzett munkához?

„Ami korábban előny volt, ma előfeltétel. Ma már nem lehetünk meg az EMAS nélkül. Rengeteg olyan pályázatot nyújtunk be, amelynél a dokumentált környezetvédelmi vezetési rendszerünk jobb pozíciót biztosít számunkra.”

Milyen a vállalat jelenlegi környezetvédelmi tevékenysége?

Az EMAS elindítása előtt meg kell határozni a környezeti munka jelenlegi helyzetét, és meg kell

vizsgálni, hogy megfelelően működik-e. Rendelkezünk-e már olyan írásos dokumentációval, amely tartalmazza a környezeti politika meghatározását? Kijelöltük-e a környezeti tényezőkért felelős személyt? Betartjuk a ránk vonatkozó jogszabályi követelményeket? Képesek vagyunk dokumentálni a környezeti tényezőket? Ez csak néhány kérdés azok közül, amelyeket fel kell tennünk magunknak, a ránk váró munka erős és gyenge pontjai tisztázására. A szervezetet érintő lehetőségek és fenyegetések azonosítása érdekében a következőkhöz hasonló kérdéseket vitathatunk meg: Tisztában vagyunk-e azokkal a környezeti lehetőségekkel, amelyeket vállalatunk üzleti célra hasznosíthat? Ismerjük-e a környezeti politika jövőbeni prioritásait, amelyek érinteni fogják a vállalatot, és tudjuk-e, hogy hogyan hat a vállalatra?

„Mielőtt bevezettük volna az EMAS-t, nagyon sokat foglalkoztunk a környezeti kérdésekkel. A téma kezelése és az elvégzett munka nagy része most az EMAS keretében hasznosul. Az EMAS átláthatóvá teszi szervezetünk környezeti munkáját, például a környezetvédelmi nyilatkozat által.”

Mire van még szükségünk ahhoz, hogy felvegyenek az EMAS –rendelet szerinti nyilvántartásba?

Alapos ismereteket kell szerezni az EMAS-ról, és fel kell mérni, hogy mi hiányzik a nyilvántartásba vételhez. Milyen messze van környezeti teljesítményünk egy tanúsítható környezetvédelmi vezetési rendszertől? Készítsük el, az összes feladatot tartalmazó ellenőrző listát, és az elvégzett feladatokat pipáljuk ki.

Mennyi időre van szükség és mennyibe fog mindez kerülni a vállalatnak?

A szükséges idő és a felmerülő költségek vállalatunként változnak. A célok meghatározásával, a jelentős környezeti hatások kiválasztásával és a törekvés szintek kijelölésével, a vállalat maga dönt a keretekről. Az EMAS-hoz idő kell – és a kellemtelen meglepetések elkerülése érdekében érdemes költségvetést készíteni, és elszámolást vezetni a ráfordított munkaórákról. Az EMAS alkalmazása során a munkát érdemes kisebb feladatokra felosztani, valamint a feladatok kiosztásánál és az ütemterveket kidolgozásánál az egyes konkrét feladatokhoz hozzá kell rendelni a költségvetést.

Hogyan fogjuk tájékoztatni, szervezni és ösztönözni a vezetést és a munkatársakat?

Ahhoz, hogy az EMAS egy olyan állandó folyamattá váljon, amely meg hozza a megcélzott eredményeket, a vállalat vezetésének és a munkatársaknak támogatniuk kell az EMAS-szal kapcsolatos munkát, és kedvet kell érezniük a feladatok megoldásában való részvételhez. Ezért már indulás előtt tájékoztatást kell adni az EMAS-szal kapcsolatos munkáról, és az egész szervezetnek beszélnie kell a munka megkezdésének az okairól és a várható eredményekről. Ezeket, az információkat folyamatosan nyomon kell követni, párhuzamosan a feladatok megoldásával, és a nyilvántartásba vételhez való közeledéssel.

Kik fogják elvégezni a munkát, és hogyan tanulnak be?

Egyetlen szervezet sem képes a környezetvédelmi vezetési rendszert bevezetni a személyzet bevonása nélkül – és ez az EMAS egyik követelménye is. Minden alkalmazott érintett lesz – egyesek jobban, mások kevésbé. A munka megszervezésekor érdemes abból a módszerből kiindulni, amellyel ma szervezik a munkát: azonosítani kell a szokásos hivatalos döntéshozatali munkafolyamatokat, és hogy ki szeretne bekapcsolódni. Az alkalmazottak bevonása érdekében mind a felső vezetésnek, mind az alkalmazottnak fel kell készülniük a folyamatra. Jó eszköz például a tájékoztató megbeszélések, illetve a környezetvédelemről és az EMAS-ról szóló tanfolyamok. A másik legalább ilyen fontos eszköz az azzal kapcsolatos tájékoztatás és vita, hogy az egyes munkatársak hogyan működhetnek közre, és hogy az EMAS hogyan módosíthatja az eddigi munkafolyamatokat.

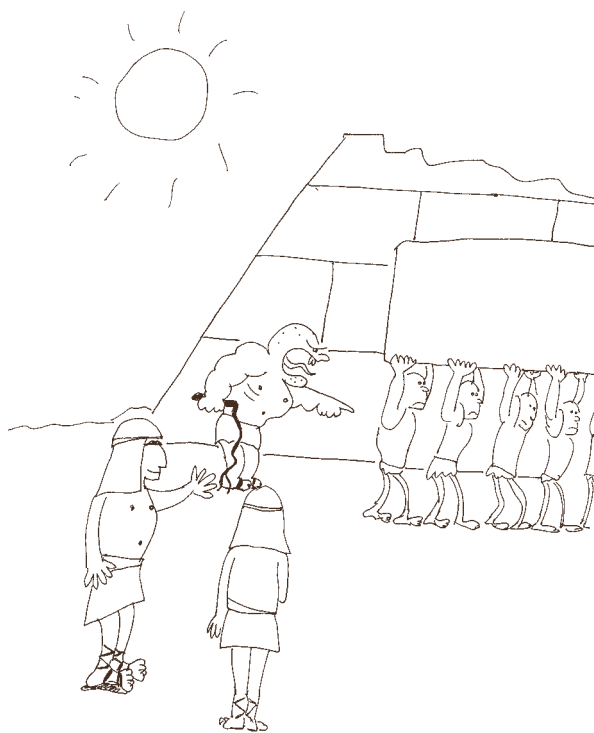
A rendszert kialakításában nem csak magunkra számíthatunk, számos piaci szereplő vár arra, hogy tanácsaival és idejével segítsen. Az sem szükségszerű, hogy költséges legyen ez a folyamat. Sok szervezet és vállalat vállalja, hogy térítésmentesen, vagy viszonylag alacsony térítés ellenében segítséget nyújt – például az ipari szervezetek és a zöld hálózatok. Más tanácsadók, például tanácsadó cégek, díjat számítanak fel.

„Nem kifizetődő az alkalmazottak kihagyása.”

A hitelesítés és a nyilvántartásba vétel után megváltozott jelleggel folytatódik a környezetvédelmi vezetési munka: már nem egy új projekt lesz, hanem a napi tevékenység szerves részét alkotja. Az egyik új feladat a rendszer napra kész frissítése és karbantartása lesz, hiszen ez teszi lehetővé, hogy mindig rendelkezésre álljon egy olyan aktív eszköz, amely hozzájárul a környezeti javuláshoz, és általában alátámasztja a szervezeten belül a fejlődést.

Ha az EMAS-szal kezdünk dolgozni, először is tapasztalatokat szerzünk, és kihívásokkal kerülünk szembe – de csapdákkal is, amelyekre felkészülhetünk, és amelyeket a vállalat javára fordíthatunk. Példaképpen, egy vállalat értékesítési és marketingosztálya szorosan együtt kell, hogy működjön annak érdekében, hogy a vevők számára megfelelő igazolásként és előnyként mutassák be az EMAS nyilvántartásba vételt. Az EMAS javíthatja a vállalat piaci pozícióját.

„A környezeti vezetőkkel való együttműködés további új érvekkel vértezett fel, amelyeket fel tudok használni az értékesítés és vállalati PR tevékenység során.”

EZ ITT AZ ÚJ MOTIVÁCIÓS KÉRDÉSESRŐNK, Ő TANÍTTA BE AZ EMAS RENDSZERT AZ ALKALMAZOTTAKNAK!

Az EMAS megismertetése az új alkalmazottakkal újabb kihívást jelent. Tekintsünk észrevételeiket és kérdéseiket úgy, mint olyan emberektől érkező hozzászólásokat, akik nem vettek részt a rendszer kialakításában, és így friss szemmel, új ötletekkel, eredeti javaslatokkal segíthetik munkánkat.

Végül, az EMAS-szal folytatott több éves munkát követően nehéz ismét újabb javaslatokkal előállni. Az új ötletekhez nagy segítséget nyújthat, ha létrehozunk egy, a kreatív útkeresést bátorító rendszert, amely javíthatja a környezeti teljesítményt. E folyamatba be kell vonni a külső partnereket, például a szállítókat és a vevőket is.

Milyen költségekkel jár az EMAS?

Az EMAS megvalósításának külső költségei főként a külső hitelesítővel, a nyilvántartásba vételi díjakkal és az esetleges további külső támogatással (pl. az előzetes állapotfelmérés, a rendszer megvalósítása, az állapotfelmérés, a környezeti vezetők képzése stb.) kapcsolatosak. Az akkreditált hitelesítők magántanácsadók, ebből adódóan a tanácsadási szolgáltatásoknál szokásos piaci díjat számítják fel. A jelentős környezeti hatás nélkül működő kis szervezetek számára egy vagy néhány nap alatt is elérhető a hitelesítés megszerzése.

A belső költségek, valamint a belső és külső hasznok számszerűsítése és az EMAS-hoz való hozzárendelése nehezebb. Egy olyan vállalat például, amely a termelési folyamatának környezeti hatásaiban valamilyen szabálytalanságot állapított meg, több úton is elindulhat. Nagyobb környezettudatossággal, vagy az EMAS keretében elfogadott új környezetpolitikai célkitűzés ered-

ményeképpen választhatja azt, hogy nem csak a legszükségesebb, legkisebb költséggel járó megoldást valósítja meg, például valamilyen „csővégi megoldás” formájában. A magasabb szintű környezeti teljesítmény eléréséhez vállalja a technológia módosítását is. Kérdés ilyenkor az, hogy a költségek mely része tudható be az EMAS-nak, és mely része írható azoknak az intézkedéseknek a számlájára, amelyeket az EMAS nélkül is meghoztak volna. Hasonló gondok merülnek fel akkor, ha a környezetvédelmi technológiai újításokból származó pénzügyi hasznokat, vagy a helyi közösséghez, a környezettudatos vevőkhöz és más vállalkozásokhoz fűződő kapcsolatok előnyeit próbálják számszerűsíteni.

A belső költségek jelentős részét a rendszer megvalósításához szükséges belső erőforrások képezik. Az EMAS megvalósításának szükséges időtartama a szervezet méretétől, a telephelyek számától, a vezetési rendszerekkel kapcsolatos korábbi tapasztalattól és a környezeti hatások összetettségétől függ. A szolgáltatási szektorban működő kisvállalat esetében néhány hónap, a több telephellyel rendelkező nagyvállalat esetében néhány év is lehet a szükséges idő.

Az EMAS megvalósítása és a nyilvántartásba vétele után, a rendszer fenntartása sokkal kevesebb erőforrást igényel. Sok tevékenység, amelyre az első nyilvántartásba vételhez volt szükséges, a továbbiakban már szükségtelenné válik (pl. az előzetes állapotfelmérés, a mérési és adatkezelési rendszerek telepítése, a felelőségek elosztása).

„A költségek a várakozásaink szerint alakultak, és minden befektetésünk megtérült.”

URAM! URAM! INDIKÁTOR BÁCSI UTOLSÓ SZAVAI SZERINT A PROJEKT CÉLJA MEGVALÓSULTNAK TEKINTHETŐ!

A környezetvédelmi nyilatkozat

Az EMAS rendelet olyan a nyilvánosság számára hozzáférhető környezetvédelmi nyilatkozat készítését írja elő, amely megbízható és teljes képet ad a nyilvánosságnak a vállalat környezeti teljesítményéről és a környezeti munkával kapcsolatos törekvésekről.

A környezetvédelmi nyilatkozat elkészítésével a vállalat tájékoztatja az őt körülvevő világot, a környezeti munka előrehaladásáról és a jövőre szóló terveiről. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ez kötelezettségvállalás is egyben. A nyilatkozat elkészítése előtt gondosan mérlegelni kell, hogy kik alkotják a nyilatkozat célcsoportját. A célirányos kommunikáció biztosítása érdekében meg kell határozni a célcsoportokat, figyelembe véve azok információ igényét, és hogy az információkat mindenki számára érthető formában kell közzétenni.

A környezetünkkel kapcsolatos kommunikációban nem elegendő, hogy a vállalat ellenőrzése alatt tartsa a vállalaton belüli környezeti tevékenységet, de az erről szóló dokumentációt a nyilvánosság számára is érthető üzenettké és kulcspontokká kell átalakítani. Az üzeneteket olyan formában kell közvetíteni, amely felkelti a célcsoportok érdeklődését – olyan formát kell találni, amely nem csak az üzenetek megértését, hanem elfogadását is lehetővé teszi. Annak biztosításához, hogy a vállalat környezeti teljesítménye pozitívan befolyásolja piaci pozícióját, fel kell azt használnia a vevőkkel folytatott párbeszédben. A hatások nem jönnek maguktól!

A nyilatkozatnak minimális követelményként a következő információkat kell tartalmaznia:

- a) a szervezet és tevékenységeinek, termékeinek és szolgáltatásainak világos leírása;
- b) a környezeti politika és a környezetvédelmi vezetési rendszer rövid leírása;
- c) az összes jelentős közvetlen és közvetett környezeti tényező és jelentős környezeti hatásaik leírása;
- d) a környezeti célkitűzések és célok leírása;
- e) a teljesítményre vonatkozóan rendelkezésre álló adatok összegzése, például a szennyező anyagok kibocsátására, a hulladéktermelésre, a nyersanyag-, energia- és vízfelhasználásra, a zajra stb. vonatkozó adatok.

Az adatoknak lehetővé kell tenniük az évek közötti összehasonlítást;

- f) a környezeti teljesítménnyel kapcsolatos egyéb tényezők, többek között a teljesítmény szembeállítása a jogi rendelkezésekkel;
- g) a környezetvédelmi hitelesítő neve és akkreditálási száma, valamint a hitelesítés időpontja.

A szervezetnek az első nyilvántartásba vétel után, majd ezt követően minden harmadik évben összevont, nyomtatott változatban rendelkezésre kell bocsátania környezetvédelmi nyilatkozatát. Ezen túlmenően, minden évben napra készre kell tennie a nyilatkozat adatait és információit, és ezeket be kell nyújtania a hitelesítőnek. A frissített adatokat is elérhetővé kell tenni a nyilvánosság számára, de nem szükségszerűen jelentés formájában. Az EMAS arra hívja fel a szervezeteket, hogy az összes rendelkezésre álló kommunikációs eszközt használják fel, például a honlapokat. A későbbi nyilatkozatokban fontos rámutatni az előző nyilatkozat óta bekövetkezett jelentős változásokra.

„Úgy látjuk, hogy a környezetvédelmi nyilatkozat nagymértékben motiválja az alkalmazottakat, akik a célkitűzések eléréséért és a cselekvési tervek végrehajtásáért dolgoznak, mert tudják, hogy teljesítményüket a nyilvánosság elé tárják. Ráadásul a környezetvédelmi nyilatkozatok egyszerűvé teszik a vevők kérdéseinek megválaszolását, mivel az összes információt egy dokumentum tartalmazza.”

A vállalat valószínűleg különböző célcsoportokat kíván tájékoztatni környezeti teljesítményéről. Ezeknek azonban valószínűleg nem ugyanazokra az információkra van szükségük. Az EMAS ezért lehetővé teszi, hogy meghatározott célcsoportoknak, a vevőknek vagy a lakóközösségnek célirányos tájékoztatást nyújtsanak. A környezeti információs dokumentumokon szerepelhet az EMAS-logó, feltéve, hogy tartalmát ismeri a hitelesítő, és hogy hivatkozást tartalmaz a legújabb környezetvédelmi nyilatkozatra.

Ha egy vállalat vagy egy szervezet több földrajzi helyen működik, készíthet átfogó vállalati nyilatkozatot is, csak világosan meg kell adni, hogy mely környezeti hatásokat mely telephelyek okozzák.

EMAS-logó

A környezetvédelmi nyilatkozat mellett az EMAS-logó is felhasználható a szervezetet körülvevő világgal folytatott kommunikáció eszközeként. Az EMAS-logó egy egyszerű jelzése annak, hogy a vállalat hitelesített környezetvédelmi vezetési rendszert működtet, és ez által az ellenőrzése alatt tartja a nyersanyag-felhasználást és a környezetbe kerülő kibocsátásokat.

- az EMAS rendszerben való részvételről szóló tájékoztatókon;
- a termékeket, tevékenységeket és szolgáltatásokat hirdető anyagokon, olyan módon, hogy a logó ne legyen összetéveszthető az ökocímkékkel. Erre vonatkozóan az Európai Bizottság készített útmutatók a mérvadóak.

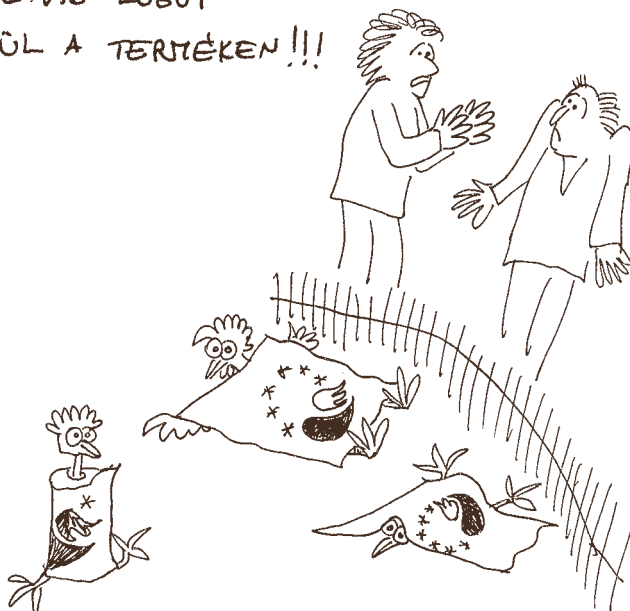

A logó feltüntetése a következő helyeken megengedett:

- a vállalattól származó összes környezeti információs anyagon, feltéve, hogy a hitelesítő hitelesítette azokat;
- a környezetvédelmi nyilatkozaton;
- vállalati levélpapíron;

A logót nem szabad közvetlenül a terméken és a csomagoláson használni, mert összetéveszthető a terméknek odaítélt ökocímkével, és nem derül ki, hogy a logó a szervezet egészére vonatkozik. Továbbá, a logó nem használható különböző termékek és azok környezeti tulajdonságai összehasonlítására.

**HÁNYSZOR MONDJAM MÉG, HOGY AZ EMAS-LOGÓT
NEM ALKALMAZHATJUK KÖZVETLENÜL A TERMÉKEN!!!**

Az EMAS-szal kapcsolatos munka jóváhagyása

Amennyiben egy vállalat teljesíti az EMAS összes követelményét, egy harmadik fél, a környezetvédelmi hitelesítő megvizsgálja a vállalat környezetvédelmi vezetési rendszerét, környezetvédelmi nyilatkozatát és a vállalat által elindított környezeti fejlesztéseket.

Ennek eredménye a következő:

- a környezeti teljesítménnyel kapcsolatban a vállalat hitelességének növekedése;
- a nyilvánosság felé jobb arculat;
- a környezetre való összpontosítás fenntartása;
- lehetőség az EMAS-ban való nyilvántartásba vételre.

A környezetvédelmi hitelesítő évente egyszer felkeresi vállalatot, és ellenőrzi, hogy a vállalat:

- rendben tartja-e az EMAS rendszert;
- továbbra is megfelel-e az EMAS összes követelményének;
- teljesíti-e a környezeti politikát és megvalósítja-e a meghatározott célkitűzéseket;
- folytatja-e új célkitűzések meghatározását.

A környezetvédelmi hitelesítő egy megbeszélésen áttekinti a vállalat eljárásait, a környezetvédelmi nyilatkozatot és a környezetvédelmi vezetési rendszer egyéb dokumentumait. Továbbá megbeszélést tart a felső vezetéssel és az általános személyzettel. Amennyiben a vállalat nem felel meg a követelményeknek, nem adja meg a hitelesítést. Ha a hitelesítő egy későbbi szakaszban állapítja meg, hogy a vállalat nem felel meg a követelményeknek, úgy a vállalat elveszíti az EMAS keretében való nyilvántartáshoz fűződő jogát.

A hitelesítő munkájáért fizetendő díj nagyrészt a szervezet méretétől és a környezeti tényezők összetettségétől függ. A Nemzeti Akkreditáló Testületnél (NAT-nál) hozzáférhető az akkreditált hitelesítők jegyzéke. Az akkreditált hitelesítők által felszámított díjak a tanácsadási munka szokásos díjszabásán alapulnak.

Amikor a hitelesítő befejezte a munkáját, és nyilvántartásba vételre alkalmasnak tartja a

szervezetet, a szervezetnek nyilvántartásba vétele érdekében az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatósághoz (OKTVF-hez) kell fordulnia. Be kell nyújtania a nyilvántartásba vételi kérelmi adatlapot, és a hitelesítő által aláírt környezetvédelmi nyilatkozatát. Az OKTVF ellenőrzi, hogy a vállalat megfelel-e az EMAS rendelet követelményeinek.

Az OKTVF -a területileg illetékes környezetvédelmi felügyelőségek bevonásával,- meghozza a nyilvántartásba vételre vonatkozó döntést, és kiadja a szervezetek részére a nyilvántartási számot. A szervezet ezen a nyilvántartási számon szerepel a továbbiakban mind az OKTVF, mind az Európai Bizottság EMAS nyilvántartási rendszerében. A nyilvántartás elérhető a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) és az EU Bizottság honlapján.

Az EMAS rendelet szerinti nyilvántartásba vett szervezet használhatja az EMAS-logót környezeti tájékoztatóján, stb.

GONDOLOM, MONDANOM SEM KELL, HOGY A
GYARTÓ CÉG RENDELKEZIK EMAS TANÚSÍTVÁNYVAL...

További információk az EMAS-ról

az EU EMAS honlapján:

www.europa.eu.int/comm/environment/emas/index.htm

és az EU EMAS Ügyfélszolgálatánál:

- e-mail: emas@cec.eu.int
- telefon és fax: +32 2 282 84 54

továbbá a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium honlapján:

<http://emas.kvvm.hu>

• Gyakorlati útmutató KKV-k számára:

a www.europa.eu.int/comm/environment/emas/index.htm címen található a KKV-eszköztárban (SME Toolkit), amely könnyen követhető lépésekben írja le a kis- és középvállalatok EMAS rendelet szerinti nyilvántartásba vételre való felkészítését.

A hatóságok helyi szinten az EMAS-szal irányíthatják a környezeti tevékenységeket. A következő eszköztár az EMAS megvalósításához vezető egyszerű lépéseket mutatja be:

http://europa.eu.int/comm/environment/emas/local/pdf/la_toolkit_commission_020204.pdf

• Az egyes EU tagországokban a nyilvántartásért felelős szervei elérhetősége az EU EMAS honlapján:

http://europa.eu.int/comm/environment/emas/tools/contacts/competent_en.htm

vagy az ügyfélszolgálat útján.

www.europa.eu.int/comm/environment/emas/index.htm

Fontos hazai címek

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Közönségszolgálati Iroda /Zöld Pont Szolgálat

Tel.: 1/457-34 37, 457-34 38

Fax: 1/457-3354

E-mail: info@mail.ktm.hu

Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főigazgatóság (OKTVF)

Környezetvédelmi és Természetvédelmi Igazgatóság

IPPC és Környezetállapot-értékelési Osztály

1012 Budapest, Márvány u. 1/c. (1113 Budapest, Aga u. 4.)

Tel.: 1/209-1000

Fax.: 1/209-1001

E-mail: emas@kgi.ktm.hu